

زمونز کلتور، زمونز ویاړ

د ناوړه ګټه
اخیستنې لپاره
هیڅ عذر نشته.

دا کتابچه د کورنۍ تاوتریخوالي او ناوړه ګټه اخیستنې په اړه ده.

SHAKTI

MINISTRY OF SOCIAL
DEVELOPMENT
TE HĀNATŌ WHAKAHĀTŌ ORA

Te Puna Aonui
Joint Venture for the Elimination of
Family Violence and Sexual Violence

کیا اورا

کورنی-تاوتریخوالی او
ناورہ گتہ اخیستنه د
منلو وړ نه ده، مهمه
نده چې تاسو څوک
یاست یا له کوم ځای
څخه راغلي یاست.

دا کتابچه کولی شي ستاسو سره
مرسته وکړي که تاسو د ځان، خپلې
کورنۍ، هغه چا په اړه چې تاسو
يې پیژنئ، یا د خپلې ټولنې په اړه
اندېښمن یاست.

دا اړینه ده چې مونږ د خپلو کلتوري هویتونه
پالنه کړو او په آوټیروا نیوزیلنډ کې خپل کلتوري
دودونه وساتو. خو، دا سمه نه ده چې هغه
کلتور چې مونږ پرې ویاړو په خپلو کورنیو او
ټولنو کې د تاوتریخوالي او ناوړه ګټه اخیستنې
لپاره د عذر یا توجیه په توګه وکاروو.

دا کتابچه کورنۍ تاوتریخوالی او ناوړه ګټه
اخیستنه تشریح کوي. دا د هغه شیانو په
اړه نظرونه ورکوي چې مونږ ټول یې کولی شو
په خپلو ټولنو کې د ناوړه ګټه اخیستنې د
مخنیوي لپاره وکړو.

کورنۍ تاوتریخوالی او ناوړه ګټه
اخیستنه کولی شي په هرچا
اغیزه وکړي. دا په هره ټولنه کې
پېښېږي، په شمول د ستاسو.

کورنی-تاوتریخوالی څه شی دی؟

کورنی-تاوتریخوالی هغه وخت دی کله چې یو څوک یو شخص ته زیان رسوي چې دوی ورسره نږدې اړیکه لري، لکه ملگری/ملگری (پارتنر) یا د کورنۍ غړی.

کورنی-تاوتریخوالی د جنسیت پر بنسټ د تاوتریخوالی یوه بڼه ده چې ښځې احتمال لري درې چنده یې ډیر تجربه کړي. د ټولو جنسیتونو او ټولو پس منظرونو خلک د کورنۍ-تاوتریخوالي سره مخ کېدی شي. هرڅوک د باعزته ملاتړ وړ دی چې د دوی د تجربو تایید وکړي.

په قومي ټولنو کې په کورنۍ-تاوتریخوالی کې دا شامل کېدای شي:

د نږدې ملگری/ملگری (د ژوند شریک) تاوتریخوالی او ناوړه ګټه اخیستنه	د جېیز پورې اړوند ناوړه ګټه اخیستنه
د ماشومانو ناوړه ګټه اخیستنه او غفلت	د "عزت پر بنسټ" تاوتریخوالی
د عمر لرونکیو ناوړه ګټه اخیستنه او غفلت	د ښځو د تناسلي غړو پرې کول/ غوڅول
د ملاقاتو (دیتنگ) تاوتریخوالی	همجنسبازي/د ټرانس فوبیا ناوړه ګټه اخیستنه
څارل (تعقیبونه)	ځورونه
جبري واده	د کډوالۍ اړوند ناوړه ګټه اخیستنه
د کم عمر واده	د جگړې وروسته تاوتریخوالی
د کورنیو په نورو اړیکو کې تاوتریخوالی، پګډون د ماشوم/ ځوانانو څخه د مور او پلار/انا او بابا تاوتریخوالی، او د خسرګنۍ له خوا ناوړه ګټه اخیستنه	د ملک څخه بهر د واده پرېښودل او ناوړه ګټه اخیستنه

په اړیکه کې ساله، غیر ساله او ناوړه چلندونه

رواني	سالم چلندونه	غیر سالم چلندونه	ناوړه چلندونه
رواني	بني اړیکې، خبرې اتري او انصاف، باور او ملاتړ، صداقت او حساب ورکول، د جنسیت او جنسي هویت او هوساینې درناوی کول او نور.	د بل کس نظر ارزښتناک نه گڼل، د بل کس خبرې نه اوریدل یا د ستونزو په اړه د خبرو کولو لپاره چمتو نه وي پرته له جگړه او داسې نور.	گواښونه، بد نوم ورکول، حسد، سپکاوی، د شیانو وهل، تعقیبول، د هغه څه کنټرول کول چې یو څوک یې کوي، وايي، گوري او اغوندي، د جنسي تمایل یا جنسیت هویت سپکاوی/ بې احترامی کول، د دوی د 'ویستلو' گواښ کول، د جبري اوښتو درملنه او داسې نور.
فزيکي	غیر گواښونکي چلند، د ځان څرگندولو لپاره د خوندیتوب احساس کول، د لیوالتیا او باخبره رضایت غوښتل او داسې نور.	په اړیکه کې د بل کس په اړه فکر نه کول، د لیوالتیا رضایت نه غوښتل، د ملامتیا څخه کار اخیستل ترڅو بل کس د هغه کارونو پر کولو فشار راوړي چې دوی یې نه غواړي او داسې نور.	وهل، لغته وهل، چیچل، فشار ورکول، زندی کول، د وسلو کارول، تیزاب اچول، د یو چا مخه نیول او داسې نور.
جنسي			جنسي تیری یا کوم جبري جنسي فعالیت، د واده جنسي تیری، ناغوښتل شوی لمس کول، د 16 کلونو څخه کم عمر لرونکي چا سره هر ډول جنسي فعالیت او داسې نور.

اقتصادي	سام چلندونه	غير سام چلندونه	ناوړه چلندونه
	اقتصادي ملگرتيا، د پيسو پورې اړوند پريكې يوځای كول، دواړه شريكان د مالي ترتيباتو څخه گټه پورته كول او داسې نور.	د مالي چارو په اړه بحث نه كول يا دا فرض كول چې يوازې يو كس د پيسو مسؤل دی او داسې نور.	د يو چا د پيسو اخيستل، د دوی په نوم پورونه زياتول، د ټولو رسيدونو چك كول، په چا فشار راوړل چې رسمي كاغذونه لاسليك كړي، د ويزې ملاتړ بيرته اخيستلو گواښ كول او داسې نور.
روحاني	د مذهبي آزادۍ څرگندولو توان، په كلتوري، روحاني او مذهبي هويتونو كې د آرامۍ او ډاډ احساس كول او داسې نور.	كلتوري او روحاني بې احترامۍ، د روحاني عقايدو يا كړنو سپكول، قضاوت كول يا د سټيريوټايپونو يا صحيفو كارول ترڅو په بل كس فشار راوړي چې هغه شيان ترسره كړي چې دوی يې نه غواړي او داسې نور.	د خپل روحاني يا مذهبي عقايدو څرگندولو څخه د يو چا منع كول، يو څوك مجبورول كليسا/معبد/جومات او داسې نورو ته لاړ شى.
غفلت	د روغتيا او هوساينې اړتياوې په پام كې نيول كيږي، پاملرنه كيږي، او پوره كيږي، شريك مسؤليت، مسؤل والدين او داسې نور.	د يو ځانگړي ډول چلند د ورتوب احساس كول، د ملگري څخه هغه تمې درلودل چې دوی يې نشي ترلاسه كولى، د بل كس د روغتيا او هوساينې اړتياوو ته پام نه كول، د كورنۍ ماشومانو، په كور او شاوخوا كې مشرانو ملاتړ نه كول او داسې نور.	د خوړو، درملو، سرپناه، تودوخې يا جامو نه چمتو كول، په ځانگړې توگه د زړو يا معلولينو لپاره، ماشومان يوازې په كور كې پريښودل، طبي پاملرنه يا ټولنيز خدمات نه ترلاسه كول او داسې نور.

کورنی تاوتریخوالی په آوتیرو نیوزیلند کې جرم دی.

د کورنی تاوتریخوالی قانون 2018
دا مې چې کورنی تاوتریخوالی
تل فزیکي نه وي او اجباري او
کنټرولونکي چلندونه پکې شامل
دي. په دې کې د ناوړه چلند
نمونې هم شاملې دي چې یو
کس د یوې مودې په اوزدو کې یې
تجربه کوي او همدارنګه د ناوړه
ګټه اخیستنې جلا پېښې.

د ناوړه ګټه اخیستنې او تاوتریخوالی نور ډولونه چې د آوتیرو نیوزیلند - قانون لخوا
پیژندل شوي دي عبارت دي له:

د ماشومانو ناوړه ګټه اخیستنه

- دا رواني ناوړه ګټه اخیستنه ګڼل کیږي چې ماشوم ته اجازه ورکړي چې کورنی
تاوتریخوالی وګوري یا واورې ځکه چې دا کولی شي د دوی په پرمختګ او
هوساینې ناوړه اغیزه ولري. که ماشوم یې شاهد وي نو دا د تاوتریخوالی سره د
مخ شوي د مور یا پلار ګناه نه ده.
- د ماشومانو وهل د قانون خلاف دي، لکه څنګه چې احساساتي ناوړه ګټه
اخیستنه، غفلت، او د 16 کلونو څخه کم عمر لرونکي چا سره هر ډول جنسي
اړیکه د قانون خلاف دي.

کم عمره او جبري واده

- که تاسو د 16 کلونو څخه کم عمر لری نو واده کول غیرقانوني دي. دا هم
غیرقانوني ده چې یو څوک واده کولو ته اړ ایستل شي، په شمول د مذهبي یا
کلتوري واده.
- د اوسني قانون له مخې، د واده یا مدني اتحاد مراسم په مجازي ډول نشي ترسره
کیدي. دا پدې مانا ده چې هر ډول ودونه چې په ډیجیټل یا د تلیفون له لارې
ترسره کیږي په آوتیرو نیوزیلند کې به په قانوني توګه ونه پیژندل شي.

ماشومان هم د کورنۍ تاوتریخوالي
او ناوړه ګټه اخیستنې قرباني دي،
که تاوتریخوالي مستقیم دوی ته
وي یا نه وي.

د جریز پورې اړوند ناوړه ګټه اخیستنه

- د جریز پورې اړوند تاوتریخوالی د 2018 د کورنۍ تاوتریخوالی قانون لاندې په آوټاروا نیوزیلنډ کې غیرقانوني او د منلو وړ نه دی.

د ښځو د تناسلي غړو پرې کول / غوڅول

- په آوټاروا نیوزیلنډ کې د ښځینه تناسلي غړو قطع کول جرم دی یا د یوې نجلۍ لپاره د هیواد پرېښودو لپاره کوم ترتیبات نیول چې د ښځینه تناسلي غړو قطع کول ترسره شي.

د بدلون درملنه

د بدلون د درملني ترسره کول غیرقانوني دي:

- په هر هغه چا چې د 18 کلونو څخه کم وي، یا چې د پریکړې کولو وړتیا یې کمه کړې وي.
- په هر هغه چا چې د دوی د عمر په پام کې نیولو پرته، چېرې چې دا دوی ته جدي زیان رسوي.

مونږ اړتيا لرو چې يو بل ته ارزښت
ورکړو، مهمه نده چې مونږ له کوم
هيواد څخه راغلي يو.

قانون په هر کلتور او ټولنه او اړیکو کې
د خلکو ساتنه کوي، پشمول د واده
شویو جوړو، په مدني اتحادیو کې جوړې،
همجنسبازان او د همجنسبازانو جوړې،
پخواني شریکان، هلک هلک ملګري او
نجلۍ نجلۍ ملګري، ماشومان او ځوانان،
دیو ځای اوسیدونکي ملګري او نور هغه
خلک چې استوګنځی شریکوي.

پولیس او نورې ادارې د کورنۍ تاوتریخوالی
په جدي توګه په پام کې نیسي. دوی داسې
خلک لري چې ستاسو د کلتوري شالید یا
ژبې په پام کې نیولو پرته مرسته کولی شي.
دوی کولی شي ژباړونکی تنظیم کړي چې
ستاسو په ژبه خبرې کوي. تاسو اړتیا لرئ
چې د مرستې د ترلاسه کولو لپاره خپله
کورنۍ پریږدئ.

زمونږ کلتور زمونږ وياړ او زمونږ د هويت سرچينه ده مگر د ناوړه گټه اخيستنې لپاره هيڅ عذر نشته.

دلته ځينې شيان دي چې خلک د تاوتریخوالي د توجيه کولو يا عذر لپاره وايي، کوم چې کولی شي خلک په ناوړه گټه اخيستونکو شرايطو کې نور هم راگير کړي:

- تاسو زمونږ کورنۍ ته شرم راوړی دی.
- تاسو زمونږ د کورنۍ عزت مات کړی دی.
- ځوانان بايد د خپلو مشرانو اطاعت وکړي.
- تاسو بالکل د يو نيوزيلينډي په توگه ياست. تاسو بايد د زړو لارو درناوی وکړئ.
- دا هغه لاره ده چې موږ يې کوو.
- زمونږ په کلتور کې ټولې ښځې/نارینه/ماشومان بايد دا کار وکړي.

په هر ځای کې چې کورنۍ تاوتریخوالی پېښېږي، خلکو د کلتوري پلوه د دې د بڅېښلو لپاره لارې موندلي دي. مگر کورنۍ تاوتریخوالی په هيڅ ټولنه يا کلتور کې سم نه دی.

تاسو څه کولی شئ؟

موز غواړو چې ټولې کورنۍ
خوندي او خوشاله وي.

که تاسو د ناوړه ګټه اخیستنې سره ژوند کوی، نو پوه شئ چې:

- دا ستاسو ګناه نه ده. تاسو اړتیا نلرئ چې دې شرم احساس وکړئ.
- تاسو د ځان او ستاسو کورنۍ سره د خونديتوب احساس کولو کې د مرستې لپاره اختیارونه لرئ.
- تاسو کولی شئ د هغو خلکو سره خبرې وکړئ چې تاسو پرې باور لرئ، پشمول د ملګري، د کورنۍ غړي، همکار، ښوونکي، پالونکي، کارګماروونکي، روغتیايي کارکوونکي یا د کورنۍ تاوتریخوالي سره د مرستې خدمت.
- مرسته وړیا او محرمه ده. تاسو کولی شئ د خپل نوم له ښودلو پرته د مرستې لاین یا خدمت ته زنگ ووهئ. تاسو کولی شئ د ښځینه ډاکټر یا پولیس افسر سره د خبرو کولو غوښتنه وکړئ.
- دا سمه ده چې مرسته وغواړئ.

که تاسو، یا څوک چې تاسو یې پیژنئ، په خطر کې یاست، د پولیسو لپاره **111 ته زنگ** ووهئ، حتی که تاسو ډاډه نه یاست چې دا بیرنۍ حالت دی.

که تاسو له تاوتریخوالي څخه کار اخلي

ناوړه چلند د نورو لپاره زیان رسونکی دی، مگر دا ستاسو لپاره هم زیان رسونکی کیدی شي.

تاوتریخوالی یو انتخاب دی، او هرڅوک کولی شي د نورو د زیان رسولو پرته د خپلو احساساتو څرګندول او اداره کول زده کړي.

په یاد ولری چې تاسو او ستاسو چلند او بدلون د هر هغه چا لپاره ممکن دی چې غواړي د تاوتریخوالي یا ناوړه ګټه اخیستنې کارول ودروي.

هیڅوک مه پرېږدی چې ستاسو د وقار او آزادۍ احساس واخلي
چې تاسو غواړئ هغه څوک اوسئ چې تاسو یې غواړئ.

که تاسو غواړئ د بل چا سره مرسته وکړئ

که تاسو یو څوک پیژنئ چې د کورنۍ تاوتریخوالي یا ناوړه ګټه اخیستنې سره مخ دی، تاسو کولی شئ د مرستې ترلاسه کولو لپاره د دوی ملاتړ وکړئ.

تاسو کولی شئ:

- په دوی باور وکړئ او په خواخوږۍ سره ځواب ورکړئ.
- د دوی کړنو ته درناوی وکړئ او د دوی د پریکړې ملاتړ وکړئ.
- دوی ته ووايست چې په کورنۍ کې تاوتریخوالی سم نه دی، مګر دا سمه ده چې مرسته وغواړئ.
- که چیرې دوی د ناوړه ګټه اخیستنې نښې ښکاره کړي نو ماشومانو ته پام وکړئ.
- د شته خدماتو په اړه خبرې وکړئ او د مرستې موندلو لپاره یې ملاتړ وکړئ.
- د روانو خبرو اترو لپاره دروازه خلاصه پرېږدئ او اړیکه ونیسئ.

په 16 مخ کې ومومئ چې کوم ملاتړي خدمات شتون لري.

هغه خلک چې له تاوتریخوالي سره ژوند کوي ملاتړ ته اړتیا لري ترڅو په خپل وخت کې پریکړې وکړي، کله چې دوی چمتو وي دا مهمه ده چې د دوی په سرعت سره لار شي. بدلون ډیر وخت نیولی شي. لاس مه ترینه اخلي.

شیان ښه کیدلی شي.

هغه څه چې تاسو یې کوئ او وایئ کولی شي توپیر رامینځته کړي. په ګډه مونږ کولی شو د یوې ټولنې په توګه قوي او خوندي پاتې شو.

که تاسو په خپله ټولنه کې بدلون غواړئ

که مونږ غواړو د کورنۍ تاوتریخوالی
او ناوړه ګټه اخیستنې مخه ونیسو،
مونږ به د یوې ټولنې په توګه په
ګډه اقدام وکړو - پشمول د دې
چې پدې هکله خبرې کول هم
سم کار دي.

ستاسو په ټولنه کې د بدلون لپاره، تاسو کولی شئ:

- د کورنۍ تاوتریخوالي او ناوړه ګټه اخیستنې په اړه د صفر زغم دريځ ولرئ.
- د صحي اړیکو او چلند بدلون په اړه زده کړه چمتو کړئ.
- د ژوندي پاتې شویو لپاره خوندي ځایونه جوړ کړئ.
- د هغو کسانو لپاره مسولیتونو ته وده ورکړئ چې تاوتریخوالی کاروي او د دوی د چلند د بدلولو لپاره د مرستې په ترلاسه کولو کې ورسره ملاتړ وکړئ.
- د سیمه ایزو کورني تاوتریخوالي مخنیوي سازمانونو ملاتړ او وده ورکړئ.
- په خپلو ورځني تعاملاتو کې د زیان رسونکي جنسیت نورمونو او سټیریوټایپونو ننگونه وکړئ.
- د نارینه وو ملاتړ وکړئ چې د کورنۍ تاوتریخوالي او ناوړه ګټه اخیستنې په وړاندې دريځ ونیسي.
- زموږ د ډیرو حاشیه شویو یا زیان منونکو ډلو د ملاتړ اړتیاو ته پام وکړئ او ځواب ورکړئ، پشمول د بنځو، ماشومانو، ځوانانو، د رینبو ټولنې غړي، معلولين یا زاړه خلک، غیر انگلیسي خبرې کونکي، او هغه کسان چې په کلیو او جلا سیمو کې دي.

مونږ د ټولو کلتورونو ټولنې او عقيدې
مشرانو ته اړتيا لرو چې لاره رهبري کړي.

هره ټولنه پوهيزي چې د دوی لپاره څه
غوره کار کوي.

په ټوله آوټيروا نيوزيلنډ کې ښارونه،
ګاونډيان، کاري ځايونه، ښوونځي، او
د عقيدې او سپورت کلبونه د کورنۍ
تاتريخوالي مخنيوي او د خوندي او
سالو کورنيو د ودې لپاره اقدام کوي.

مونږ اړتيا لرو چې يو بل ته
درناوی وکړو، په ځانګړې توګه
زمونږ په کورنيو کې.

اړیکې او نور مالومات

که تاسو ملاتړ، مشورې یا له چا سره د خبرو کولو لپاره اړتیا لرئ، اړیکه ونیسئ:

WOMEN'S REFUGE

د ښځو پناه ځای

• 0800 733 843

• 0800 REFUGE

• وړیا 24 ساعته د بحران کرښه

د کورني تاوتریخوالي په اړه مالومات، مشوره او ملاتړ او همدارنګه په بحران کې مرسته. کولی شي تاسو د سیمه ایزو میرمنو د پناه ځای سره وصل کېږئ.

SHAKTI

شکتي

• 0800 742 584

• 0800 SHAKTI

• وړیا 24 ساعته د بحران کرښه

د آسیا، افریقا او منځني ختیځ اصلي اوسیدونکیو میرمنو، ماشومانو، ځوانانو او کورنیو لپاره خدمات.

NEW ZEALAND
POLICE
Ngā Pirihimana o Aotearoa

پولیس

• په بېرني حالت کې 111 ډایل کړئ

• د زنگونو وهل وړیا دي

که تاسو د خبرو کولو توان نلرئ، نو له تاسو څخه به وغوښتل شي چې که تاسو بېرني مرستې ته اړتیا لرئ نو 55 ته فشار ورکړئ.

که تاسو ملاتړ، مشورې یا له چا سره د خبرو کولو لپاره اړتیا لرئ، اړیکه ونیسئ:

د Bright Sky اپ

د Bright Sky اپ د داوڼلود کولو لپاره
د QR کود سکڼ کړئ

In Your Hands

Change Starts Here.
For you and your whānau.

ستاسو په لاسونو کې

• inyourhands.org.nz

• د 24 ساعته وړیا مرستې کرښه او
آنلاین خبري

د هغو خلکو لپاره مالومات او ملاتړ چې
تاوتریخوالی کاروي او غواړي خپل چلند
بدل کړي.

family violence

it's not ok

ایا تاسو ښه یاست؟

• 0800 456 450

• د کورنۍ تاوتریخوالي وړیا
مالوماتي کرښه

• areyouok.org.nz

د ناامنه اړیکو په اړه مالومات، ستاسو
لپاره شتون لرونکي ملاتړ او تاسو څرنگه
د نورو ملاتړ کولی شئ. د ځوانانو، د ریښو
ټولنې، معلولينو او زړو خلکو ملاتړ کونکو
خدماتو لپاره آنلاین لټون وکړئ.

Print ISBN: 978-1-99-110530-1

Digital ISBN: 978-1-99-110531-8

دا کتابچه لومړی د شکتي او د ټولنيزې پراختيا وزارت (Ministry of Social Development (MSD)) لخوا د نيوزيلنډ په اوټياروا کې د قومي ټولنو سره د مخ کېدو ځانگړو مسلو ته د کتلاو لپاره رامېنځته شوې وه. شکتي د کورنۍ تاوتریخوالي خدمت دی چې د نيوزيلنډ په اوټياروا کې د آسيا، افريقا او منځني ختيځ ټولنو سره کار کوي. په 1995 کې تاسيس شوی، شکتي د کلتوري پلوه وړ کورني تاوتریخوالي خدمات وړاندې کوي او د قومي ميرمنو او ماشومانو حقو او نه وده ورکوي.

دا کتابچه د MSD، شکتي، او ټي پونا اوښوي قومي ټولنې شبکې غړو لخوا تازه شوې، چې پکې د آتیاروا قومي ټولنو ملاتړ کونکي يو لړ سازمانونه شامل دي.